

sygn. akt I ACz 1508/12

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: SSA Paweł Rygiel

Sędziowie: SSA Piotr Rusin

SSA Teresa Rak

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2012 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) sp. z o.o. spółki komandytowej w K.

przy udziale Z. P.

o nadanie klauzuli wykonalności

na skutek zażalenia Z. P. na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie, IX Wydział Gospodarczy, z dnia 5 czerwca 2012 r., sygn. akt IX GCo 101/12

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

sygn. akt I ACz 1508/12

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 11 października 2012 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, IX Wydział Gospodarczy, postanowieniem z dnia 5 czerwca 2012 r., sygn. akt IX GCo 101/12, nadał nakazowi zapłaty wydanemu przez Sąd Okręgowy w Krakowie w dniu 5 czerwca 2002 r., sygn. akt IX GNc 1246/02, klauzulę wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, tj. przeciwko Z. P., zastrzegając na jej rzecz prawo powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością ustawową z dłużnikiem A. P.. Nadto, Sąd Okręgowy w Krakowie zasądził od Z. P. na rzecz wierzyciela koszty postępowania w kwocie 200 zł. Postanowienie z dnia 5 czerwca 2012 r. zostało wydane na posiedzeniu jawnym, na które małżonka dłużnika nie stawiła się. Przesyłka zawierająca zawiadomienie dla Z. P. o terminie posiedzenia powróciła z adnotacją „zwrot – nie podjęto w terminie”, dlatego sąd I instancji uznał te wezwanie za doręczone. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy wskazał, że wierzytelność pieniężna, zasądzona na rzecz (...) Ltd sp. z o.o. z siedzibą w W. Oddział w K. m.in. od A. P. nakazem zapłaty z dnia 5 czerwca 2002 r., sygn. akt IX GNc 1246/02, została wniesiona jako aport do spółki pod firmą (...) sp. z o.o. z siedzibą w K., a następnie w dniu 30 kwietnia 2010 r. przeniesiona w ramach zbycia przedsiębiorstwa na podmiot o nazwie (...) sp. z o.o. sp.k. w K.. Na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 23 grudnia 2011 r., sygn. akt IX GCo 250/11, ten ostatni podmiot uzyskał na swoją rzecz klauzulę wykonalności nadaną nakazowi zapłaty z dnia 5 czerwca 2002 r. Ponadto, Sąd Okręgowy zaznaczył, że zgodnie z treścią art. 41 §1 k.r.o. w brzmieniu obowiązującym do dnia 19 stycznia 2005 r. małżonek dłużnika co do zasady odpowiadał za długi współmałżonka majątkiem wspólnym, a Z. P. w toku postępowania nie

powołała się na żadną okoliczność, która zgodnie z art. 41 §3 k.r.o. w brzmieniu obowiązującym do dnia 19 stycznia 2005 r. mogłaby stanowić podstawę wyłączenia lub ograniczenia możliwości zaspokojenia się przez wierzyciela z majątku wspólnego. Sąd Okręgowy zwrócił też uwagę, że w uzasadnieniu postanowienia z dnia 23 maja 2011 r., wydanego w wyniku rozpoznania zażalenia małżonki dłużnika na wcześniej wydane przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowienie dotyczące nadania klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 5 czerwca 2002 r. przeciwko Z. P., Sąd Apelacyjny w Krakowie stwierdził bezzasadność zarzutów małżonki dłużnika podniesionych w tamtej sprawie, a zmierzających do ograniczenia odpowiedzialności na podstawie art. 41 §3 k.r.o. w brzmieniu obowiązującym do dnia 19 stycznia 2005 r. W zakresie kosztów postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie 98 k.p.c., wskazując iż na kwotę 200 zł składa się opłata od wniosku w kwocie 50 zł i koszty zastępstwa adwokackiego w kwocie 150 zł, czyli w wysokości 2,5 stawki minimalnej (podwyższenie stawki było uzasadnione skomplikowanym charakterem sprawy).

Postanowienie z dnia 5 czerwca 2012 r. zostało zaskarżone w całości przez Z. P., która podniosła zarzuty: 1) naruszenia przepisu art. 787 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw poprzez jego niezastosowanie, w wyniku czego sąd I instancji przed wydaniem zaskarżonego postanowienia nie wysłuchał małżonki dłużnika i 2) naruszenie przepisu art. 41 §3 k.r.o. w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw poprzez jego niezastosowanie, mimo iż A. P. nie przyczynił się do powstania majątku wspólnego, przez co zaspokojenie wierzyciela z tego majątku byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

W uzasadnieniu zażalenia Z. P. podniosła, że sąd I instancji przed nadaniem nakazowi zapłaty z dnia 5 czerwca 2002 r. klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika zobowiązany był ją wysłuchać. Zaniechanie w tym zakresie uniemożliwiło małżonce dłużnika podniesienie argumentów wskazujących na to, iż A. P. nie przyczynił się do powstania majątku wspólnego, przez co prowadzenie egzekucji z tego majątku w celu zaspokojenia wierzytelności powstałej w związku z działalnością gospodarczą prowadzoną przez A. P., o której małżonka dłużnika dopiero po jej zakończeniu dowiedziała się, iż przynosiła same straty, byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Małżonka dłużnika zaznaczyła, iż to głównie ona jest twórcą majątku wspólnego, gdyż A. P. od około dwunastu lat pozostaje w leczeniu psychiatrycznym z uwagi na pogłębiającą się depresję. W rezultacie to na osobie małżonki dłużnika spoczął ciężar utrzymania rodziny, a także ponoszenia konsekwencji nieudanej działalności gospodarczej męża (na poczet długów A. P. została zajęta emerytura Z. P.).

Małżonka dłużnika wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, a także o wstrzymanie wykonania zaskarżonego postanowienia do czasu rozstrzygnięcia zażalenia.

W odpowiedzi na zażalenie wierzyciel wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od małżonki dłużnika na rzecz wierzyciela kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pisma wierzyciel podniósł, że kwestia ograniczenia na podstawie dawnego brzmienia art. 41 §3 k.r.o. odpowiedzialności majątkiem wspólnym za dług A. P. stwierdzony nakazem zapłaty z dnia 5 czerwca 2002 r. była już przedmiotem analizy sądów w trakcie poprzedniego postępowania o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika prowadzonego z wniosku (...) sp. z o.o. Wyjaśniono wówczas, że jedyny wartościowy składnik majątku wspólnego, tj. odrębna własność lokalu mieszkalnego położonego w P. formalnie wszedł do tego majątku w 2007 r. Nastąpiło to jednak w wyniku przekształcenia spółdzielczego lokatorskiego do tego lokalu, które małżonkowie uzyskali w 1975 r. Oznacza to, że omawiany składnik majątku wspólnego został sfinansowany zasadniczo z wkładu, jaki małżonkowie zapłacili w latach 70., kiedy to A. P. nie cierpiał na chorobę przypisywaną mu przez małżonkę, a nie z kwoty w wysokości kilkuset złotych, jaka została uiszczona przy dokonywaniu przekształcenia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu w odrębną własność.

Wierzyciel podkreślił także, że Z. P. sama pozbawiła się prawa do zostania wysłuchaną oraz podnoszenia twierdzeń i powoływania dowodów, gdyż nie odebrała skierowanego do niej zawiadomienia sądu o terminie rozprawy

wyznaczonym na dzień 5 czerwca 2012 r. Wierzyciel wyraził również wątpliwość co do poprawności umocowania pełnomocnika Z. P., który w jej imieniu złożył zażalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie należało uznać za uzasadnione.

Na wstępie należy wyjaśnić, że pełnomocnik małżonki dłużnika był prawidłowo umocowany do złożenia zażalenia, albowiem w jego treści powołał się nie na dokument pełnomocnictwa złożony w innej sprawie, tj. w sprawie o nadanie klauzuli wykonalności, w której wnioskodawcą był (...) sp. z o.o., ale na dokument pełnomocnictwa, który został wcześniej przez tegoż pełnomocnika złożony do sprawy IX GCo 101/12 przy okazji przeglądania przed złożeniem zażalenia akt tej sprawy w czytelni.

Podkreślenia wymaga okoliczność, że niniejsze postępowanie nie jest w żadnej mierze kontynuacją postępowania prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Krakowie z wniosku (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. najpierw pod sygn. akt IX GCo 107/10 (sygn. akt sądu II instancji I ACz 657/11), a następnie pod sygn. akt IX GCo 115/11 (sygn. akt sądu II instancji I ACz 1875/11). Stąd też ani poglądy prawne wyrażone przez sądy w tamtym postępowaniu, ani czynności podjęte w nim przez strony, w szczególności przez małżonkę dłużnika Z. P., nie mają znaczenia w niniejszej sprawie.

Za uzasadniony należało uznać zarzut naruszenia przez sąd I instancji art. 787 §1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2004 r. Nr 162, poz. 1691), tj. przed dniem 20 stycznia 2005 r. Przepis ten nakazuje bowiem sądowi, aby wysłuchał małżonka dłużnika przed nadaniem przeciwko niemu klauzuli wykonalności. Wymóg wysłuchania małżonka dłużnika ma na celu uzyskanie od niego informacji dotyczących daty zawarcia związku małżeńskiego z dłużnikiem, obowiązywania w małżeństwie ustroju wspólności ustawowej, a także trwania małżeństwa w dacie wydania postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika. Zauważyć w związku z tym należy, że w zaskarżonym postanowieniu brak jest ustaleń dotyczących wymienionych kwestii, mimo iż były one niezbędne dla wydania postanowienia uwzględniającego wniosek wierzyciela (por. postanowienie SN z dnia 3 października 1973 r., I PZ 59/73, OSP 1975/2/35). Już tylko z tego względu zaskarżone postanowienie winno zostać uchylone.

Ponadto należy zauważyć, że w orzecznictwie SN wyrażono pogląd, że wysłuchanie małżonka dłużnika nie musi być dokonywane na rozprawie i może nastąpić przez złożenie oświadczenia na piśmie (por. postanowienie SN z dnia 23 kwietnia 1974 r., I PZ 20/74, Lex nr 7471). W każdym jednak przypadku małżonek dłużnika musi zostać uprzedzony o konsekwencjach nieprzedstawienia własnego stanowiska w sprawie (konsekwencje te będą sprowadzać się w głównej mierze do uznania na zasadzie art. 230 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c. za przyznane zawartych we wniosku twierdzeń wierzyciela co do spełnienia przesłanek nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, tj. zawarcia i trwania związku małżeńskiego oraz obowiązywania ustroju wspólności ustawowej). Tym samym nie jest wystarczające samo danie małżonkowi dłużnika szansy na wypowiedzenie się w sprawie poprzez przesłanie mu odpisu wniosku oraz zawiadomienia o terminie rozprawy wyznaczonej w celu wysłuchania małżonka dłużnika. Akta niniejszej sprawy nie zawierają pisma, jakie zostało skierowane do małżonki dłużnika, wraz z wnioskiem wierzyciela i wezwaniem na rozprawę. Nie można tym samym stwierdzić, czy Z. P. została pouczona o konsekwencjach nieprzedstawienia pisemnej odpowiedzi na wniosek albo niestawiennictwa na rozprawę wyznaczoną na dzień 5 czerwca 2012 r. Dlatego też nie można uznać, że sąd I instancji należycie zrealizował obowiązek wysłuchania małżonka dłużnika przed wydaniem postanowienia w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności. Również z tego względu zaskarżone postanowienie winno zostać uchylone.

Zaznaczyć natomiast należy, że nie jest uzasadnione stanowisko autora zażalenia, wedle którego wysłowny w dawnym brzmieniu art. 787 §1 k.p.c. obowiązek wysłuchania małżonka dłużnika ma na celu stworzenie temu małżonkowi możliwości złożenia wniosku o ograniczenie lub wyłączenie możliwości zaspokojenia się wierzyciela z majątku wspólnego. Tego rodzaju wniosek może być bowiem złożony na piśmie w odpowiedzi na doręczony małżonkowi wniosek wierzyciela. Nadto, zgodnie z art. 787 §2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed 20 stycznia

2005 r. sąd nie ma obowiązku badać z urzędu kwestii istnienia ewentualnych podstaw do ograniczenia lub wyłączenia odpowiedzialności majątkiem wspólnym za zobowiązania zaciągnięte przez dłużnika. Stąd też sąd nie jest zobowiązany domagać się od małżonka dłużnika przedstawienia jednoznacznego stanowiska w tej kwestii i w braku wniosku małżonka może tę kwestię w zupełności pominąć.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 §4 k.p.c. w zw. z art. 397 §2 k.p.c.